

נחשב כמת, אבל אם רק ניטל למעלה מהארכובה, שהוא רק טרפה, הרי הוא כחי. ומר, רבי זכאי, סבר — **טרפה אינה חיה!** ולכן מספיק שניטל למעלה מהארכובה שיחשב כמת⁽¹⁰⁰⁾.

בין רבי ינאי לרבי יוחנן איכא בינייהו, נקודה המחלוקת ביניהם היא: דינו דרבי אלעזר. שסוברים שניהם שטרפה חיה, ורק בהמה שהחסרון שבה גורם שתטמא כנבילה, מתה. ונחלקו מהו החסרון הנדרש שתטמא כנבילה.

דאמר רבי אלעזר ניטל ירך וחלל שלה הרי היא נבלה ומטמאה טומאת נבלות, ואפילו כשהיא עדיין חיה, אין חייה נקראים חיים. וכשיטת רבי אלעזר סבר רבי ינאי שאמר שכשחסר כל מקום הרגל עד לנקביו, ודאי

א-כד **רבי זכאי אומר: עד הארכובה! שחסר מהרגל** [מקום חיבור השוק לירך]⁽⁹⁸⁾ שבהמה חיה שנחתכו רגליה עד למעלה מן הארכובה, הרי היא טרפה ואינה חיה.

רבי ינאי אומר: עד לנקביו! שרק כשניטלה הרגל כולה, וגם ברביצה נראה החסרון, ימות. **רבי יוחנן אומר משום רבי יוסי בן יהושע:** שגם כשחסרה הרגל כולה, חיה. ורק כשינטל **עד מקום טיבורו** ימות.

ומסבירה הגמרא את טעמי המחלוקת: **בין רבי זכאי לרבי ינאי איכא בינייהו**, נקודת המחלוקת ביניהם היא — האם **טרפה חיה?**⁽⁹⁹⁾

מר, רבי ינאי, סבר — טריפה חיה! ולכן רק אם ניטל למעלה מנקביו של העובר הוא

100. כן היא שיטת רש"י, שולד טריפה אינו מטמא את אמו. ואף על פי שחי הוא כיון שסופו למות בתוך י"ב חודש דינו כמת. הרמב"ן [כג, ב ד"ה אמר רבא] חולק וסובר שאין צריך שיחיה הולד אפילו רגע אחד, וגם המפלת נפל מת שאבריו שלמים טמאה אמו. וביאר הרמב"ן שרבי זכאי שטיהר אינו משום טריפה, אלא שבחסרון הרגל עד הארכובה הוא חסרון גדול "ואין הולד בכלל אדם הואיל ונברא שלא כדרך החיים". ומה שכתבה הגמרא שמחלוקת רבי זכאי ורבי ינאי היא בטריפה חיה, הכוונה היא שבברייתא נאמר ששיעור החסרון הנצרך להוציא הולד מכלל אדם הוא "כדי שניטל מהחי וימות", ומכך שפירש רבי זכאי שכוונת הברייתא ל"עד הארכובה" מוכח שבחסרון שכזה אף על פי שדינה רק כטריפה, אינה חיה. וראה מה שכתבנו לעיל [כג, ב].

רש"י חסר, והוא עצמו חולק ומפרש שאטום הוא סתום. וראה **בחכמת בצלאל** [כד, ב ד"ה שאינו חתוך] שהאריך לבאר שינוי הפירוש שפירש רש"י ב"אטום".

98. ב' ארכובות ישנם בבהמה, תחתונה ועליונה, וביארה הגמרא **בחולין** [עו, א] שארכובה הנידונה בסוגייתנו היא ארכובה העליונה. ונחלקו הראשונים היכן היא ארכובה זו, רש"י בבכורות [מא, א ד"ה קפ"ן] ובחולין [עו, א ד"ה למטה] פירש שהוא מקום חיבור עצם האמצעית שברגל שהיא השוק, עם הירך שהיא העצם העליונה. הרא"ש [חולין, שם] פירש שהשוק עצמו הוא הארכובה.

99. הרע"א [חולין מב] הביא מהתוס' **בסנהדרין** [עח] שלכולי עלמא טריפה סופה למות, וכל המחלוקת היא האם מתה בתוך י"ב חודש, או שיכולה לחיות מעט יותר.

שתמות. אבל רבי יוחנן חולק על רבי אלעזר, וסובר שרק אם ניטל עד הטבור היא נקראת נבלה⁽¹⁰¹⁾.

אמר רב פפא: המחלוקת שהובאה עד כה, כמה ינטל מן החי וימות, היא רק כשניטל מהגוף מלמטה לכוון למעלה. אבל אם נחתך מלמעלה, [מהגולגולת]⁽¹⁰²⁾, לכוון למטה, אין כל מחלוקת, והכל מודים שאפילו ניטל כל דהו מגולגלתו של הולד הוא נחשב כמי שאינו יכול לחיות, ואמו טהורה!

וכן אמר רב גידל אמר רבי יוחנן: המפלת את שגולגלתו אטומה [חסרה] — אמו טהורה! ומכך שלא נתן רב גידל שיעור לחסרון, משמע שאפילו בחסרון משהו טהורה.

ואמר רב גידל אמר רבי יוחנן: המפלת כמין אפקתא דדיקלא, שגופו דומה לרקל, שלמטה הוא חטיבה אחת, ולמעלה מתפצלים מהכתף רגליו וידיו, — אמו טהורה! כיון שאינו יכול לחיות.

איתמר: המפלת מי שפניו מוסמסים, מעוכים קצת, שאינם שטוחים לגמרי,

רבי יוחנן אמר — אמו טמאה.

ריש לקיש אמר — אמו טהורה.

איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: תניא: המפלת יד התוכה, ורגל התוכה, שניכרים חיתוכי האצבעות⁽¹⁰³⁾ — אמו טמאה לידה!

נוספים בישוב סתירת דברי הרמב"ם.

102. התוס' בחולין [מב, ב ד"ה ואמר] כתבו שאין בהמה נעשית טריפה בחסרון הגולגולת החיצונית, ורק בניקב הקרום הפנימי היא טריפה. ולדבריהם צריך לומר שגם בסוגייתנו שטיהרו בחסרון כל דהו מלמעלה הכוונה היא לקרום ולא לגולגולת.

103. כן פירש רש"י [יח, א ד"ה יד]. וכתב הרשב"א [תורת הבית בית ז שער ו] שהמפלת צורת יד שאינה חתיכה בחיתוכי אצבעות טהורה. והקשה הראב"ד [בעלי הנפש שער הפרישה] שבגמרא לעיל [כא, ב] מציינו שכל חתיכה לבנה שיש בה עצם מטמאת ואפילו בלא חיתוך כלל. ותיקן, שסוגייתנו שהצריכה חיתוך אברים היא כדי לחייבה בקרבן יולדת. אבל לטומאת לידה טמאה בכל חתיכה. הרשב"א [שם] חולק על הראב"ד, וראה בבית יוסף [קצד,

101. הרמב"ם [איסור"ב י, יא] פסק להלכה כרבי יוחנן שרק כשחסר עד מקום הטבור טהורה היולדת. והקשה הכס"מ שפסק זה סותר למה שפסק הרמב"ם [שחיטה יא, א] שטריפה לא חיה, שהרי בסוגייתנו מבואר שאם טרפה לא חיה מספיק שיחסר עד הארכובה וכשיטת רבי זכאי, ורבי ינאי ורבי יוחנן סוברים שטריפה חיה. עוד הקשה הכס"מ שבהלכות שחיטה [ג, יט] פסק הרמב"ם שניטל ירך וחללה נבילה וכרבי ינאי, וגם פסק זה סותר למה שפסק בסוגייתנו כרבי יוחנן. ותיקן הערוך לנר שסובר הרמב"ם בביאור סוגייתנו כשיטת הרמב"ן שהובאה בהערה הקודמת, שאין תלוי דין היולדת ולד חסר בדיני טריפה, ורק לבאר לשון הברייתא "כדי שניטל מהחי" פירשה הגמרא שרבי זכאי סובר שטריפה חיה. אולם בבית יוסף [קצד, ד"ה ומ"ש רבינו] הוכיח שסובר הרמב"ם כרש"י. וראה בב"ח [יו"ד קצד ד"ה ומ"ש האידנא] ובחידודי הלכות [ד"ה בין] תירוצים

ומחמת הקושיה חוזרת בה הגמרא, ומביאה נוסח אחר במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש: **אמר רב פפי: בפניו מוסמסין** — כולי עלמא לא פליגי דטמאה! ומעיקה מועטת אינה מטהרת כי פליגי בפניו טוהות, שהן שטוחות לגמרי. ומשנה רב פפי שינוי נוסף מהלשון הקודם ש**ואיפכא איתמר** (105) — **רבי יוחנן אומר** — **אמו טהורה!** (106) **וריש לקיש אומר** — **אמו טמאה!**

ומקשה הגמרא: מה תועלת יש מנוסחתו של רב פפי, ולותביה ריש לקיש לרבי יוחנן, המטהר בפניו טוהות, מהא ברייתא, שהקשינו לעיל, שהמפלת יד או רגל חתוכה, אמו טמאה לידה ואין חוששין שמא מגוף אטום באתה. ואם כשפניו טוהות היא טהורה — היה לברייתא לומר גם שאין חוששין שמא פניו טוהות, ולא תירצה הקושיה מהברייתא על ידי השינויים ששינה רב פפי בנוסח המחלוקת.

כי לא יתכן שתפיל יד או רגל, חתוכה בחיתוכי אצבעות, מבלי שהיה ולד גמור. וכנראה שנימוק שאר גוף הולד, ויצא בצורת דם, ורק הרגל או היד יצאו בשלמותם, ואין חוששין שמא מגוף אטום באתה היד או הרגל, שהרי אין אנו יודעים כיצד נראה הולד עצמו ויתכן שהיה חסר לו אבר שהנשמה תלויה בו, שאינו מטמא את אמו. ומחדשת הברייתא שאין לנו לחוש, אלא סומכים על כך שרוב הולדות נולדים כשאבריהם מושלמים.

ואם איתא שגם בפניו מוסמסים אמו טהורה כריש לקיש, מדוע לא נאמר בברייתא שגם לכך לא חוששין, וסומכים על הרוב גם כדי לתלות שלא היתה מעיקה בפניו.

וליתני "ואין חוששין שמא מגוף אטום או ממי שפניו מוסמסין"? (104)

נקטה הברייתא את כל ההיתרים, ומהי אם כן הקושיה שלא הוזכר במפורש ההיתר שפניו מוסמסין. ותירצו התוס', ששאר המקרים אינם דומים לגוף אטום, ולכן לא קשה שהשמיטתם הברייתא, לפי שאפשר לומר שלא עסקה בענינם. מה שאין כן פניו מוסמסין, שדומה לגוף אטום אם מותר הוא היתה הברייתא מפרשתו. הרמב"ן תירץ שכל ההיתרים האחרים אינם מצויים ולכן השמיטתם הברייתא, אבל פניו מוסמסין מצוי הוא כגוף אטום, והיה לברייתא לכותבו.

105. רש"י ביאר ש"ואיפכא איתמר" אינו נצרך כדי לתרץ הקושיא מהברייתא, אלא שכך קיבל רב פפי מרבתי.

106. במשנה להלן [עמוד ב] נאמר שהמפלת

ד"ה ותניא] ובתוספתא [ד, ז] שמבואר כרשב"א.

התוס' [ד"ה עד] הקשו מדוע טיהרו לעיל רבי ינאי ורבי יוחנן כשחסר לולד רגל ולא חששו שמא נוצרו שני הרגלים ונימוחה אחת קודם הלידה, וכיצד יתכן לטמא המפלת יד, ולטהר המפלת ולד שלם שרק רגלו חסרה. ותירצו, שטיהרו האמוראים דווקא כשבמקום החסרון נקדם עור, וניכר שלא היה שם מעולם רגל נוספת. עוד תירצו, שבמפלת יד שטמאה מדובר שניכר המותר שנמחה.

104. הראשונים נתקשו בביאור קושיית הגמרא, שהרי ישנם מקרים רבים שאין הולד מטמא את אמו שלא נזכרו בברייתא, כגון פניו תיש, ושטו אטום, כמין אפקתא דדיקלא, ועל כרחק שלא

ומתרצת: **משום דשני ליה**, שלנוסחת רב פפי יכול לתרץ רבי יוחנן — **היינו גוף אטום**, **היינו מי שפניו טוחות!** שסיבת הטהרה כשפניו טוחות היא, שפנים טוחות אינם פנים, והרי הוא נולד שחסר ראשו. ולכן אין צריך לחזור ולשנותו בברייתא, שכבר כתבה דין מחוסר אבר. [אבל לנוסח הראשון שטיהר כשפניו מוסמסים, אי אפשר לומר שנחשב לחסר פנים שהרי ניכרת צורתו. ולכן הקשינו לעיל אמאי לא תני להו בברייתא בנוסף לגוף אטום].

בני רבי חייא נפיק לקרייתא לכפרים לראות שדותיהם⁽¹⁰⁷⁾, כשחזרו **אתו לקמיה דאבוהון**, **אמר להם** — **כלום מעשה בא לידכם? אמרו לו** — **יולדת ולד עם פנים טוחות בא לידינו, וטימאנוה!** [שהורו לה לנהוג כדין יולדת ספק נקבה, שטמאה שבועיים ימים]. וכשיטת רב פפי בשם ריש לקיש.

אמר להם רבי חייא לבניו: **צאו וטהרו מה שטמאתם!** **מאי דעתיכו** — **לחומרא** שהסתפקתם איך להכריע בדין פנים טוחות אם כרבי יוחנן או כריש לקיש, והוריתם שתנהג בטומאת יולדת לחומרא, **חומרא דאתיא לידי קולא הוא**, דקיהביתו לה ימי טוהר שלא יבינו אנשי הכפרים שרק משום חומרא פסקתם, ויסברו שדינה כיולדת ולד ודאי, שאחר ימי הטומאה באים ל"ג ימי טוהר, שבהם גם אם רואה דם טהורה. ואם תראה אשה זו דם בימים אלו יטהרה מטומאת נדה משום הפסק שפסקתם, ונמצא שהבאתם אותה בחומריתכם לידי מכשול⁽¹⁰⁸⁾.

איתמר: המפלת בריה שיש לה ב' גבים וב' שדראות — **אמר רב: באשה** — **אינו ולד!** **בכהמה** — **אסור באכילה!** ואפילו כשנשחטה בהמה רגילה ונמצא בה ולד שיש לו ב' שדראות אסור באכילה, ואינו ככל עובר שניתר בשחיטת אמו. **ושמואל אמר:**

איתמר: המפלת בריה שיש לה ב' גבים וב' שדראות — **אמר רב: באשה** — **אינו ולד!** **בכהמה** — **אסור באכילה!** ואפילו כשנשחטה בהמה רגילה ונמצא בה ולד שיש לו ב' שדראות אסור באכילה, ואינו ככל עובר שניתר בשחיטת אמו. **ושמואל אמר:**

לקרייתא].

108. **כתב הריטב"א** שבני רבי חייא פירשו לנשאלים שאין לה ימי טוהר, ולא היה חשש שיבאו הם לידי מכשול, וכל טענת רבי חייא היתה שאנשים אחרים שיראו את הפסק ולא ידעו את פרטיו יטעו, וכשיבוא להם מעשה שכזה יסמכו על מה שראו בעבר מהנהגת בני רבי חייא ויכשלו. והוסיף הריטב"א, שבמקום ספק דאורייתא או שראו חכמים לגזור, לא חוששים לטעות שתרגם לאחרים, ורק כאן שהיה זה לחומרא בלבד עדיף למהמנע מלהחמיר גם מחשש רחוק שתבוא תקלה. וראה עוד ברשב"א [עמוד ב ד"ה הא דאמרינן] שכתב גם הוא כריטב"א.

סנדל אמו טמאה בטומאת יולדת. והקשה רש"י [כה, ב ד"ה לשון] שסנדל פניו טוחות לגמרי, וקשה לרבי יוחנן שטיהר את היולדת ולד שפניו טוחות. ותירץ, שולד שנוצר בפנים שלמות ורק אחר כך נמעכו מטמא, שכדי לטמא מספיק שהיתה יצירתו בפנים שלמות. ובסתם ולד שפניו טוחות אין חוששים שנמעך אחר כך ותולים שמתחילה היה כן, מה שאין כן סנדל שיש עמו ולד נוסף שלם, ולד שעמו מוכיח ששלמים היו שניהם ומעך אחד לחבירו. וראה ברמב"ן [כג, ב ד"ה אמר רבא] הסובר גם כן שולד שבתחילתו היה שלם ונחסר אחר כך במהלך ההריון טמאה אמו, ואפילו שבלידה נולד חסר.

107. כן פירש רש"י בכיצה [ט, ב ד"ה

משום נבילה⁽¹¹¹⁾. בהכרח, שכי אנגמריה רחמנא למשה שהיא אסורה באכילה — במעיי אמה אנגמריה ללמד שאינו ככל עובר שמותר באכילה בשחיטת אמו ואפילו נולד מת. שמכיון שיש לו ב' גבין אסור באכילה. ומטעם זה טיהר רב אשה המפלת ולד עם שני גבין שרק ולד שצורתו ראויה להתקיים מטמא את אמו.

ושמואל אומר: בריה בעלמא יש מין בעולם ולהם ב' גבין איתא! וכי אנגמריה רחמנא למשה שאסורה באכילה בעלמא אנגמריה, ורק מין זה שטבעם הוא שיש להם ב' גבין אסורים, ואפילו יולד אחד מהם עם שדרה אחת, אסור. שמין זה מבהמות האסורות הוא. אבל בהמה טהורה שנשחטה ונמצא בה עובר בעל ב' גבין, מותר באכילה. ומטעם זה טימא שמואל את אמו. שכיון

באשה — ולד! כבהמה — מותר באכילה כשנמצא ברחם בהמה שחוטה!

במאי קמיפלגי? בדרב חנין בר אבא. דאמר רב חנין בר אבא: נאמר "את זה לא תאכלו, ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה" [דברים יד ז], ו"שסועה" שנאסרה בפסוק זה, היא בריה שיש לה ב' גבין וב' שדראות! ונקראת שסועה, מלשון תאומה⁽¹⁰⁹⁾.

ובביאור דרשה זו נחלקו רב ושמואל: **רב אמר: בריה שכזאת בעלמא — ליתא! שלא קיים בעולם מין שצורת בריאתו היא עם שני גבין, שנוכל לפרש שאסרה התורה מין זה באכילה⁽¹¹⁰⁾.** ולכן בהכרח כוונת התורה לאסור בהמה רגילה שנולדה ולה שני גבין. וכיון שכל הבהמות שנולדות כך מתות מיד, ואין צורך לאוסרן, שכבר אסורות באכילה

את אמו, וכגמרא לעיל [כג, ב] שעובר שחסרים אבריו ואינו יכול לחיות אין אמו טמאה. ושמואל שסבר שיכול לחיות, טימא את יולדתו. וראה בריטב"א דיוקים נוספים בלשון הגמרא המוכיחים כפירוש התוס'.

111. **בפתח עינים** הביא מחידושי הריטב"א **בכת"י:** ורבנו הגדול רבינו אושעיא כתב שהוא ראה אשה אחת שהיו לה שני גופין חלוקים לגמרי. וחזרוזין להיות גוף אחד למטה ממותניה, ואין לה אלא ב' רגלים והיה לה בשת לכל גוף וגוף והיו לה ד' ידים וד' עינים, ושאוכלת בראש אחד אינה אוכלת בראש השני, וחיתה יותר מעשרים שנה. וקשה ממעשה זה על סוגייתנו שאמרה שבעלת ב' גבין אינה חיה.

וקושיה זו קשה רק לפירוש תוס' והרמב"ן בסוגייתנו, שפירשו שגם מחלוקת רב ושמואל בדין טומאת האם היא אם חיה או

109. כן פירש רש"י בחולין [ס, ב ד"ה שיש לה].

110. כן פירש רש"י, אבל התוס' הרמב"ן והרשב"א חולקים ומפרשים שמודים כולם שאין בעולם מין שצורת בריאתו עם שני גבין, ומחלוקת רב ושמואל היא האם בהמה רגילה שנולדה בצורה שכזו יכולה לחיות, רב סבר ש"בריה בעלמא ליתא", כלומר, שאינה חיה בעולם אלא מתה, וגם בלא פסוק אסורה כנבלה, ובהכרח שאסרתה התורה גם במעיי אמה. ושמואל סבר שיכולה בהמה שכזו לחיות, ולכן אפשר לומר שרק הנולד עם ב' גבין אסרה התורה, אבל אם נשחטה אמו קודם שנולד מותר ככל עובר שדמותו כבהמה טמאה הנמצא ברחם בהמה טהורה שנשחטה.

ולפירוש התוס' ב' מחלוקת רב ושמואל, יסודם אחד. שמאחר וסבר רב שאינו חי טיהר

שיש בעולם בעל חי המתקיים עם ב' גבין, ראוי הולד לגרום טומאה לאמו⁽¹¹²⁾.

לקרבן, משמע שלהדיוט מותר, אלמא דחיי?!

אבל בהמה רגילה שיש לה ב' שדראות והיא במעי אמה בשעה שנשחטה האם, שריא לאכילה.

[והקושיה היא גם לשמואל, שגם שמואל סובר שאינו יכול לחיות והתיר באכילה רק בהיותו במעי אמו ואילו מכאן משמע שחי הוא ורק לקרבן הוא פסול. ומה שהקשה רב שימי דוקא לרב, הוא משום שרב שימי היה נכדו של רב והיה רגיל אצלו ולכן הקשה לו בלבד על אף שהקושיה קשה גם לשמואל⁽¹¹⁴⁾.]

איתיביה רב שימי בר חייא לרב: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: כל בכור שיש לו ב' גבין ושני שדראות אינו קרב לקרבן⁽¹¹³⁾, כי הוא פסול לעבודה! ומכך שפסלוהו רק

נמצא אם כן שישנם ב' תנאים הנצרכים כדי שתטמא היולדת. א. שהולד שילדה יוכל להתקיים לפחות רגע אחד. ובמפלת ולד אטום שחסר תנאי זה טהורה. ב. שיהא בעולם בעל חי שדמותו כדמות הולד שיכול להתקיים שנים רבות בדמות זו, ושמואל טיהר במפלת ולד עם ב' גבין משום שאין בעולם בעל חי שמתקיים בדמות זו.

מתה. אבל לשיטת רש"י כתבו התוס' [ד"ה רבי חנינא] ששונה טבע האדם מהבהמה, ואף על פי שאין בהמה חיה עם ב' גבין אדם יכול לחיות. אולם הרשב"א כתב שגם לרש"י חי רק ח' ימים ואינו מתקיים זמן רב.

ועדיין יש להקשות, כיון שאינו חי יותר מח' ימים תטהר אמו כדיון מפלת טריפה שטיהר רבי זכאי בתחילת העמוד. ותירץ החכם צבי [עז], הובא בחכמת בצלאל¹ שסבר שמואל כרבי ינאי שטריפה חיה. וראה בתוס' יומא [כג, א ד"ה למימרא] הסובר שאפילו אם אינו מתקיים רגע אחד אמו טמאה.

112. החזו"א [יו"ד קי טז] ביאר שמחלוקת רב ושמואל בדין טומאת יולדת היא שאם ישנו מין בעולם שמתקיים בצורה שבה נוצר הולד, טמאה היולדת ואף על פי שולד זה אינו יכול להתקיים. ולכן דווקא לשמואל הסובר שיש בעולם בריה בעלת ב' גבין, טמאה היולדת. וכעין סברה זו מצינו גם בתוס' [כג, א ד"ה הואיל], שגופו תיש ופניו אדם אמו טמאה אף על פי שאין ולד שכזה חי כיון "שגופו תיש כתיקנו ופניו אדם כתיקנו", הרי שדמות תיש מועילה גם לאדם אף על פי שאינו מתקיים בגוף שכזה.

113. כן פירש רש"י. אולם התוס' והרמב"ן פירשו שרבי חנינא עוסק בפסול כהן לעבודה בבית המקדש, שכהן שיש לו ב' גבין בעל מום הוא ועבודתו פסולה, ולשון "פסול לעבודה" מרווח יותר לפירושו.

הראשונים הקשו, שלא עדיף ולד זה ממי שושטו אטום, שאף על פי שדמותו כולה כאדם כיון שאינו מתקיים טיהרה הגמרא [כג, ב] את יולדתו. ותירצו הרשב"א והריטב"א שמי ושטו אטום אינו מתקיים אפילו רגע אחד, אבל בעל ב' גבין יכול לחיות פחות משמנה ימים. וכן כתבו התוס' [ד"ה רבי חנינא] בדעת רש"י. וראה בש"ך [יו"ד יג, כה] ובפרי חדש [שם יח] שהאריכו בזה.

114. התוס' והרמב"ן שמפרשים שנחלקו רבי ושמואל אם יכולים בהמה ואדם לחיות עם ב' גבין, מפרשים שהקושיא דווקא לרב שסבר

אמם הרי הם מותרים?

ומתרצת הגמרא: **רב מתרין ומפרש הברייתא** בדרך המתאימה **לטעמיה** [שאמנם אין קושיה על דינו של רב אבל הברייתא בעצמותה קשה בלא קשר למחלוקת רב ושמואל. שתחילת הברייתא עוסקת בעוברים הנולדים חיים, ומשמע שגם הסיפא שהוציאה מכללם את מי שיש לו שני גבין מדברת כשולד זה חי, שאם לא כן אין הוא שייך לכלל שברישא. וקשה שאין במציאות בעל שני גבין שיחיה].

ושמואל מתרין תירוץ אחר, שיתאים **לטעמיה**.

רב מתרין לטעמיה: בן ארבעה לדקה, בן שמונה לגסה, הרי הוא כשר. הימנו ולמטה — **אסור! כמה דברים אמורים** שאסור, **כשיצא הולד לאויר העולם** קודם זמנו, אבל **במעו אמו** — **שרי! יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות** דאפילו במעו אמו נמו **אסור**, וכשיטת רב שאסרו גם כשנמצא במעו אמו כשנשחטה.

ושמואל מתרין לטעמיה: בן ארבעה לדקה כד-ב ובן שמונה לגסה. הימנו ולמטה — **אסור**. כמה דברים אמורים **כשלא כלו לו חדשיו**, אלא יצא לאויר העולם קודם זמנו. אבל **כלו לו חדשיו** — **מותר!**

יצא מי שיש לו ב' גבין וב' שדראות דאע"ג דכלו לו חדשיו — **אם יצא לאויר העולם**, **אסור!** שלמרות שמצד גילו ראוי הוא לחיות, ימות הוא בגלל ב' שדראותיו, ואסור

אמר ליה רב לרב שימי נכדו — שימי את! [בלשון חיבה — יודע אתה להשיבני]. והתשובה לשאלתך היא, שמה שאמר רבי חנינא בן אנטיגנוס שהוא חי אך פסול לקרבן לא מדובר בב' גבים וב' שדראות ממש. אלא רק — **ששדרתו עקומה**, שנראית כשתי שדראות, אך באמת אחת היא, אלא שהיא עקומה. ואילו אני אמרתי בב' שדראות חלוקות ונפרדות.

מיתבי: תניא: יש בעוברין הנולדים, שהן אסורים משום נבלה! שנולדו קודם זמנם, ואינם יכולים לחיות. ומסבירה הברייתא: כשנולדו **בן ארבעה** חדשים לבהמה דקה [שדרכה להוליד לחמשה חדשים], וכן **בן שמונה** חדשים לבהמה גסה [שדרכה להוליד לתשעה] הרי הוא ולד גמור.

ורק כשנולד **הימנו ולמטה** — הרי הוא נפל, **ואסור** לאכלו כנבלה.

ומסיימת הברייתא: **יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות** ודינו שונה משאר העוברים!

ומדייקת הגמרא: **מאי יצא? לאו, יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות מכלל עוברין**, ששאר עוברין נאסרין רק אם נולדו קודם זמנם, אבל אם שחטו את אמם ומצאו אותם במעו אמם הרי הם מותרים כנלמד מהפסוק 'בהמה בבהמה תאכלו', ואילו אותם עוברים שיש להם שני גבים ושני שדראות יצאו מכללם, **שאפילו במעו אמן אסורין**, ולא מועילה להם שחיתת האם, וקשה לשמואל שאמר שאם נמצאו במעו

הוכרח לפרש שקשה גם לשמואל, ורק משום שרב שימי היה מצוי אצל רב הקשה לו.

שאינם חיים. אבל רש"י שפירש שגם לשמואל אין הולד מתקיים וכמבואר בהערות הקודמות,